

ยาต้านโรคโปรโตซัวชนิดรับประทาน

- คำนำ
- ประเภทของยาต้านโรคโปรโตซัวชนิดรับประทาน
- ผลข้างเคียง และข้อควรระวังทั่วไปของยาต้านโรคโปรโตซัวชนิดรับประทาน
- คำแนะนำทั่วไปเกี่ยวกับการใช้ยาต้านโรคโปรโตซัวชนิดรับประทาน
- การสื่อสารกับแพทย์ของคุณ
- การจัดเก็บยาต้านโรคโปรโตซัว
- ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับโรคโปรโตซัวที่เกี่ยวข้องกับการเดินทาง

คำนำ

ยาต้านโรคโปรโตซัวเป็นยาประเภทหนึ่งที่ใช้รักษาการติดเชื้อที่เกิดจากโปรโตซัวซึ่งเป็นสิ่งมีชีวิตเซลล์เดียว ที่อยู่ในประเภทของปรสิต การติดเชื้อโปรโตซัวเกิดขึ้นทั่วโลก และเป็นสาเหตุสำคัญของการเจ็บป่วย และการเสียชีวิตในบางภูมิภาค เช่น แอฟริกา และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประเภททั่วไปของการติดเชื้อโปรโตซัว และอาการที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

1. มาลาเรีย - ติดต่อกับโดยการกัดของยุงที่ติดเชื้อในพื้นที่เขตร้อน และกึ่งเขตร้อนของโลก อาการต่างๆ ได้แก่ มีไข้ หนาวสั่น ปวดศีรษะ ปวดเมื่อยตามกล้ามเนื้อ อาเจียน และท้องเสีย ผลที่ตามมาของโรคที่ร้ายแรงมาก คือ ความผิดปกติทางจิตใจ อาการชัก และความผิดปกติของเลือด และไต สิ่งเหล่านี้อาจทำให้เสียชีวิตได้ภายใน 24 ชั่วโมงหลังจากติดเชื้อ
2. โรคไกอาร์ดิเอซิส (Giardiasis) - เป็นการติดเชื้อในลำไส้ซึ่งมักพบในบริเวณที่มีการสุขาภิบาลไม่ดี และน้ำไม่ปลอดภัย การติดเชื้อเกิดจากการกลืนน้ำที่ปนเปื้อน จากการกินอาหารที่ปนเปื้อน หรือสัมผัสกับผู้ติดเชื้อ อาการท้องเสียเป็นอาการที่พบบ่อยที่สุดของโรค ไกอาร์ดิเอซิส อาการอื่น ๆ ได้แก่ ปวดท้อง ท้องบวม คลื่นไส้ และท้องอืด
3. โรคพยาธิในช่องคลอด (Trichomoniasis) - เป็นการติดเชื้อโปรโตซัวที่ได้มาจากการมีเพศสัมพันธ์ ผู้หญิงอาจมีอาการคันช่องคลอด และตกขาวมีกลิ่น มีสีเหลือง โดยปกติแล้วเพศชายจะไม่มีอาการใด ๆ แม้ว่าในบางครั้งอาจมีอาการปวดปัสสาวะ และมีหนองในท่อปัสสาวะ

ประเภทของยาต้านโรคโปรโตซัวชนิดรับประทาน

ยาต้านโรคโปรโตซัวชนิดรับประทานที่ใช้กันโดยทั่วไปสามารถแบ่งออกได้เป็นสองกลุ่มหลัก ๆ ได้แก่ ยาต้านมาลาเรีย และยาต้านโรคโปรโตซัวเบ็ดเตล็ด นอกเหนือจากการใช้เป็นยาต้านโรคโปรโตซัวแล้ว ยาบางชนิด เช่น เมโทรนิดาโซล (metronidazole) และดอกซีไซคลิน (doxycycline) ยังถูกนำมาใช้สำหรับรักษาการติดเชื้อแบคทีเรียอีกด้วย

ฤทธิ์ของยาต้านโรคโปรโตซัวต่อการติดเชื้อนั้นซับซ้อน และยังไม่เป็นที่เข้าใจกันอย่างถ่องแท้ บ ำ ง ช น ิด อ ำ จ ร บ ก ว น ก ำ ร แ พ ร ์ พ ัน ธุ์ หรือทำลายดีเอ็นเอของโปรโตซัวเพื่อกำจัดการแพร่กระจายของเชื้อ

ยาต้านโรคโปรโตซัวชนิดรับประทานส่วนใหญ่เป็นยาที่ต้องสั่งจ่ายโดยแพทย์เท่านั้น และมีจำหน่ายในรูปแบบยาต่าง ๆ เช่น ยาเม็ด และแคปซูล ควรใช้ภายใต้การดูแลอย่างใกล้ชิดจากผู้เชี่ยวชาญด้านสุขภาพเท่านั้น

ยาต้านมาลาเรีย

ยาต้านมาลาเรีย ได้แก่ เมฟโลควิน (mefloquine) คลอโรควิน (chloroquine) โปรกวานิล (proguanil) กับอะโทวาควอน (atovaquone) และดอกซีไซคลิน (doxycycline) ยาเหล่านี้จะทำการฆ่า หรือยับยั้งการเจริญเติบโตของโปรโตซัวด้วยการส่งผลต่อระยะต่าง ๆ ของวงจรชีวิตของปรสิต ยาเหล่านี้จะนำมาใช้ทั้งในการรักษา และป้องกันโรคมาลาเรีย

สำหรับการป้องกันโรคมาลาเรีย การเลือกใช้ยาจะขึ้นอยู่กับเป้าหมายของคุณ จะพิจารณาความเสี่ยงจากพฤติกรรมการเดินทาง และสถานะทางสุขภาพก่อนหน้าของคุณ

สำหรับการรักษาโรคมาลาเรีย ประเภทของยาต้านมาลาเรีย และระยะเวลาในการรักษาจะขึ้นอยู่กับชนิดของโรคมาลาเรียที่คุณมีความรุนแรงของอาการที่คุณติดเชื้อมาลาเรีย และคุณได้รับประทานยาต้านมาลาเรียเพื่อป้องกันโรคมาลาเรียไปแล้วหรือไม่ หากคุณใช้ยาต้านมาลาเรียเป็นมาตรการป้องกัน ไม่ควรใช้ยาต้านมาลาเรียชนิดเดียวกันในการรักษาโรคมาลาเรีย ดังนั้นจึงเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องแจ้งให้แพทย์ของคุณทราบว่าเคยรับประทานยาต้านมาลาเรียชนิดใดมาก่อน นอกเหนือจากนี้แพทย์ของคุณอาจแนะนำให้ใช้ยาต้านมาลาเรียหลายชนิดร่วมกันเพื่อเอาชนะสายพันธุ์ของมาลาเรียที่ดื้อต่อยาประเภทเดียว

ยาต้านโรคโปรโตซัวเบ็ดเตล็ด

ยาต้านโรคโปรโตซัวเบ็ดเตล็ดที่ใช้กันทั่วไป ได้แก่ เมโทรนิดาโซล (metronidazole) ทินิดาโซล (tinidazole) และนิฟูราเทิล (nifuratel) เมโทรนิดาโซล (Metronidazole) เป็นวิธีการรักษาที่พบบ่อยที่สุดสำหรับ โรคพยาธิในช่องคลอด

(trichomoniasis) และ โรค ไก อ อาร์ ดี เอ ลี ส (giardiasis) ฤทธิ์ของยาในการรักษาการติดเชื้อโปรโตซัวยังคงไม่เป็นที่เข้าใจกันดีนัก อย่างไรก็ตามมันอาจใช้ได้ผลด้วยการทำลายติเอ็นเอของโปรโตซัว

ใช้ได้ผลกับโรคพยาธิในช่องคลอด (Tinidazole) เช่นเดียวกับโรคไกอาร์ดีเอซิส (metronidazole) ซึ่งมีผลข้างเคียงหลายอย่างเหมือนกัน และให้ได้แค่ปริมาณยาเดียว ในขณะที่นิฟูราเทล (nifuratel) สามารถใช้เป็นทางเลือกแทนเมโทรนิดาโซล (metronidazole) หรือ

ทินิดาโซล tinidazole ในการรักษาโรคพยาธิในช่องคลอดได้

ผลข้างเคียง และข้อควรระวังทั่วไปของยาต้านโรคโปรโตซัวชนิดรับประทาน

ยาต้านโรคโปรโตซัว	ผลข้างเคียงที่พบบ่อย	ข้อควรระวัง
ยาต้านมาลาเรีย		
เมฟโลควีน (Mefloquine)	• คลื่นไส้ และอาเจียน • อาหารไม่ย่อย • อาการปวดท้อง • หอ้งเสีย • วิงเวียนศีรษะ • ปวดศีรษะ • นอนไม่หลับ และฝันร้าย	• ใช้ด้วยความระมัดระวังในผู้ป่วยโรคลมชัก อาการชัก ภาวะซึมเศร้า หรือปัญหาสุขภาพจิตอื่น ๆ • ปัญหาเกี่ยวกับหัวใจ • หรือด้อย่างรุนแรง
คลอโรควีน (Chloroquine)	• ระบบทางเดินอาหารถูกรบกวน • ปวดศีรษะ • ภาวะความดันเลือดต่ำ • ภาวะน้ำตาลในเลือดต่ำ • อาการชัก • การมองเห็นถูกรบกวน • สภาพผิวเสีย หรือผมม่วง • ผื่นแดง และอาการคัน	• ใช้ด้วยความระมัดระวังในผู้ป่วยที่มีความผิดปกติทางระบบประสาท โรคกล้ามเนื้ออ่อนแรง (ภาวะกล้ามเนื้อล้า และอ่อนแรง) glucose-6-phosphate dehydrogenase (G6PD ซึ่งเป็นเอนไซม์ที่ช่วยให้เซลล์เม็ดเลือดแดงทำงานได้ตามปกติ) มีปัญหาของตับ และไต

โพรกัวนิล (Proguanil) กับอะโหวาควอน (atovaquone)	• คลื่นไส้ และอาเจียน • อาการปวดท้อง • ท้องเสีย • ไอ • ปวดศีรษะ • วิงเวียนศีรษะ • นอนไม่หลับ • และมีความผิดปกติที่ผิดปกติ • ภาวะซึมเศร้า • เบื่ออาหาร • มีไข้ • ผื่นแดงบนผิวหนัง	• ไม่ควรให้ในสตรีมีครรภ์ หรือให้นมบุตร • ไม่แนะนำสำหรับผู้ป่วยที่มีปัญหาเกี่ยวกับไตอย่างรุนแรง
ด็อกซีไซคลีน (Doxycycline)	• คลื่นไส้ และอาเจียน • ท้องเสีย • กลืนได้ลำบาก • การระคายเคืองของหลอดอาหาร • ทำให้ฟันเหลือง และฟันเสียในทารกที่รับประทานในระหว่างช่วงที่ฟันกำลังมีการพัฒนา	• ไม่ควรใช้กับสตรีมีครรภ์ หรือกำลังให้นมบุตร และเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 12 ปี • ไม่แนะนำสำหรับผู้ป่วยโรคไต โรคตับ • ควรกลืนยาเม็ด หรือแคปซูลทั้งเม็ดพร้อมกับของเหลวในปริมาณมาก และรับประทานพร้อมกับอาหาร ผู้ป่วยไม่ควรนอนราบประมาณครึ่งชั่วโมงหลังจากนั้น • หลีกเลี่ยงการทานยาลดกรด นม เกลือแคลเซียม หรือแมกนีเซียม • ความไวต่อแสงอาจพบได้ยาก หลีกเลี่ยงแสงแดดเป็นเวลานาน และใช้ครีมกันแดดที่เหมาะสม
ยาต้านโรคโปรโตซัวเบ็ดเตล็ด		
เมโทรนิดาโซล (Metronidazole) และทินิดาโซล (Tinidazole)	• คลื่นไส้ และอาเจียน • รับประทานที่ไม่พึงประสงค์เหมือนกับโลหะ • รู้สึกเหมือนลิ้นมีขน • ภาวะเยื่อช่องปากอักเสบ • เบื่ออาหาร	• หลีกเลี่ยงการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ • ใช้ด้วยความระมัดระวังในผู้ป่วยที่มีภาวะเลือดออกผิดปกติ โรคระบบประสาทส่วนกลาง และมีความผิดปกติของตับ • ไม่ควรให้ในสตรีมีครรภ์

นิฟูราเทล (Nifuratel)	• ระบบทางเดินอาหารถูกรบกวน • สร้างความเสียหายต่อระบบประสาทส่วนปลาย • เกิดรอยขีดและเลือดออกง่ายหรือมากเกินไป	• ไม่ควรให้กับผู้ป่วยที่มีความผิดปกติของไต โรคระบบประสาท หรือภาวะขาด G6PD
--------------------------	---	---

คำแนะนำทั่วไปเกี่ยวกับการใช้ยาต้านโรคโปรโตซัวชนิดรับประทาน

- ทำตามขั้นตอนการรักษาที่แนะนำ และรับประทานปริมาณยาที่ถูกต้องตามคำแนะนำ
 - วิธีที่ดีที่สุด และเป้าหมายหลักในการต่อสู้กับโรคมาลาเรีย คือ การหลีกเลี่ยงไม่ให้ยุงกัด ขอแนะนำให้พักผ่อนในห้องปรับอากาศ หรือห้องที่มีมุ้งลวดกันอย่างดี ใช้ยาฆ่าแมลงแบบสเปรย์ในร่ม และใช้มุ้ง หากพื้นที่นอนไม่มีเครื่องปรับอากาศ หรือมีมุ้งลวด ในขณะที่อยู่กลางแจ้ง ควรสวมเสื้อแขนยาว และกางเกงขายาว รวมทั้งทาสารไล่แมลง (เช่น ผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนผสมของ DEET) บนผิวหนังซึ่งไม่มีเสื้อผ้าปกคลุม และบนเสื้อผ้าของคุณ
 - หากคุณมีโรคไกออาร์ดิเอซิส (giardiasis) คุณควรล้างมือเป็นประจำ และหลีกเลี่ยงการใช้ชักโครก หรือผ้าเช็ดตัวร่วมกันเพื่อป้องกันการแพร่เชื้อในกลุ่มสมาชิกภายในบ้าน
 - คุณไม่ควรมีเพศสัมพันธ์ในขณะที่คุณกำลังรับการรักษาโรคพยาธิในช่องคลอด (Trichomoniasis)
- ด้วยยาต้านโรคโปรโตซัวชนิดรับประทานเนื่องจากคุณอาจติดเชื้อซ้ำได้

การสื่อสารกับแพทย์ของคุณ

- หากคุณกำลังวางแผนที่จะเดินทางไปยังพื้นที่ที่มีความเสี่ยงต่อโรคมาลาเรีย ควรปรึกษาแพทย์ของคุณ แต่เน้น ๆ เพื่อประเมินความจำเป็นในการใช้ยาต้านมาลาเรียซึ่งในบางกรณีต้องใช้เวลาอย่างน้อยหนึ่งสัปดาห์ก่อนการเดินทาง
- หากคุณมีอาการ เช่น ไข้หวัดใหญ่ หรือมีไข้สูงขณะอาศัยอยู่ใน หรือหลังจากเดินทางไปยังพื้นที่ที่มีความเสี่ยงสูงของโรคมาลาเรีย ควรปรึกษาแพทย์ทันที
- ยาต้านโรคโปรโตซัวสามารถทำงานร่วมกับยาอื่น ๆ ได้ แจ้งแพทย์ของคุณเกี่ยวกับยาที่คุณกำลังใช้ รวมถึงยาที่ซื้อจากเคาน์เตอร์ขายยา เพื่อให้แพทย์ทำการตัดสินใจได้ว่ายาต้านโรคโปรโตซัวนั้นปลอดภัยสำหรับคุณหรือไม่

- แจ้งประวัติทางการแพทย์ของคุณให้แพทย์ของคุณทราบเนื่องจากบางโรคอาจต้องมีมาตรการป้องกันเป็นพิเศษ
- แจ้งแพทย์ของคุณทราบว่า您当前ตั้งครรภ์ หรือให้นมบุตร เนื่องจากสตรีที่กำลังตั้งครรภ์ หรือให้นมบุตรไม่ควรรับประทานยาต้านโรคโพรโตซัวชนิดรับประทาน
- ป ร ิ ก ษ า แ พ ท ย ์ หั น ที่ ห า ก ค ุ ณ พ บ อ า ก า ร หรือผลข้างเคียงที่สงสัยว่าเกี่ยวข้องกับยาต้านโรคโพรโตซัว แพทย์ของคุณอาจตรวจสอบประเภทของยาคุณ
- ข อ ค ำ แ น ะ น ำ จ า ก แ พ ท ย ์ ห า ก อ า ก า ร ข อ ง ค ุ ณ แ ย ล ง หรือคุณมีข้อกังวลเกี่ยวกับยาที่คุณกำลังใช้

การจัดเก็บยาต้านโรคโพรโตซัวชนิดรับประทาน

ควรจัดเก็บยาต้านโรคโพรโตซัวชนิดรับประทานไว้ในสถานที่แห้ง และเย็น ไม่ควรเก็บยาไว้ในตู้เย็น เว้นแต่จะมีระบุไว้บนป้ายฉลาก นอกจากนี้ ควรเก็บยาอย่างเหมาะสมในสถานที่ซึ่งเด็กไม่สามารถเข้าถึงได้เพื่อป้องกันการกลืนกินโดยไม่ได้ตั้งใจ

ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับโรคโพรโตซัวที่เกี่ยวข้องกับการเดินทาง

โปรดอ้างอิงไปยังลิงก์ดังต่อไปนี้สำหรับข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับโรคโพรโตซัวที่เกี่ยวข้องกับการเดินทาง:

http://www.travelhealth.gov.hk/english/travel_related_diseases/travel_related_diseases.html

กิตติกรรมประกาศ: สำนักงานยาขอขอบคุณการพัฒนาวิชาชีพ

และการประกันคุณภาพ (PD&QA)

และบริการตรวจสอบสุขภาพเพื่อการเดินทางสำหรับการมีส่วนร่วมที่มีคุณค่าในการจัดเตรียมบทความนี้

สำนักงานยา

กรมอนามัย

ธ.ค. 2020